

از خای
به کاغذ

نگاهی به کتاب‌ها و اندیشه‌های
«اسماعیل یغمایی» باستان‌شناس

۴

روزنامه
سایما

۱ سال بیست و دوم | شماره پیاپی ۳۴۵۳ | پنجشنبه ۱۴۰۵ | قیمت ۱۰ هزار تومان |

www.payamema.ir

به دلیل شرایط جنگی، آخرین مرحله عوارض آلاینده‌های خوزستان برای پرداخت
حقوق به کارکنان شهرداری‌ها اختصاص یافته است

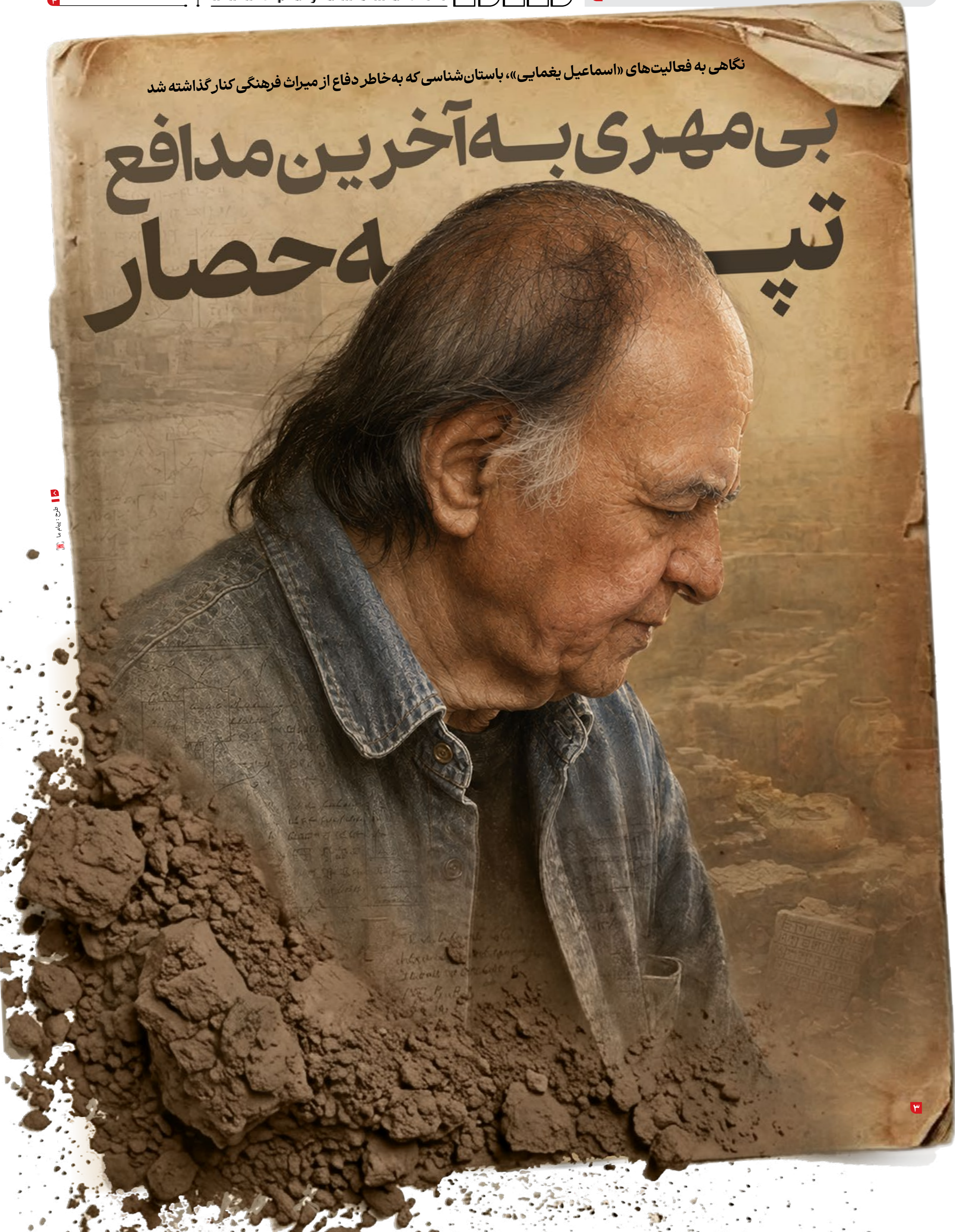
هزاران میلیارد تومان

عوارض آلاینده‌های خوزستان کجاست؟

۲

نگاهی به فعالیت‌های «اسماعیل یغمایی»، باستان‌شناسی که به خاطر دفاع از میراث فرهنگی کنار گذاشته شد

بی‌مهری به آخرین مدافع تپه حصار

مهر: ۱۳۰۰

۳

نگاهی به فعالیت‌های «اسماعیل یغمایی»، باستان‌شناسی که به‌خاطر دفاع از میراث فرهنگی کنار گذاشته شد

بی‌مهری به آخرین مدافع تپه حصار

«اسماعیل یغمایی»، باستان‌شناس برجسته ایران، سال‌ها پیش به‌دلیل اعتراض به اجرای طرح خط دوم راه‌آهن تهران ـ مشهد و عبور آن از مجاورت محوطه تاریخی «تپه‌حصار»، زودتر از موعد بازنشسته شد. سال‌ها بعد، همان طرح به‌دلیل هشدارهایی که او داده بود، متوقف شد؛ اتفاقی که نشان داد مخالفت یغمایی نه اعتراضی شخصی، بلکه دفاع از میراث فرهنگی کشور بوده است. اما ما‌جرای یغمایی که صبح چهارشنبه در آغوش خاک آرام گرفت، فقط به بازنشستگی پیش از موعدش ختم نمی‌شود.

اسما رضایی ا

اروزنامه نگارا

در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ شمسی، نگاه حاکم برمدیریت کشور نسبت به باستان‌شناسی، نگاهی همراه با بی‌اعتمادی بود و همین رویکرد، فعالیت بسیاری از پژوهشگران این حوزه را با محدودیت روبه‌رکرد. یغمایی نیز از این وضعیت مستثنا نبود. هرچند این محدودیت‌ها مانع ادامه کاوش‌های او نشد، اما بخش مهمی از فعالیت‌هایش در شرایطی انجام گرفت که نه آرایه‌شگاهی در اختیار داشت، نه زمین‌شناس، جانورشناس یا مورخی که بتواند یافته‌های باستان‌شناسی را برای بررسی‌های تخصصی در اختیار آنان قرار دهد.

بی‌مهری به یغمایی تنها به بازنشستگی زودهنگام محدود نشد. او به دلیل اعتراضی که امروز بسیاری از کارشناسان درستی آن را تأیید می‌کنند، از همان سال‌های جوانی با محدودیت روبه‌رو شد و بارها در مسیر فعالیت حرفه‌ای‌اش با مانع روبه‌رو شد. با این همه، گذر زمان بخشی از حقانیت او را ثابت کرد.

«معصومه یغمایی»، رئیس پژوهشکده باستان‌شناسی، به خبرنگار «پیام ما» می‌گوید اجرای طرح خط دوم راه‌آهن تهران ـ مشهد، که قرار بود از مجاورت محوطه تاریخی تپه‌حصار عبور کند، به‌دلیل هشدارهای اسماعیل یغمایی متوقف شده‌و یکی از دغدغه‌های دیرینه‌او برطرف شده است.

یغمایی که بود و چه کرد؟

اسماعیل یغمایی، باستان‌شناس پیشکسوت و از چهره‌های شاخص پژوهش، کاوش و حفاظت از میراث فرهنگی ایران، صبح روز یکشنبه ۲۸ تیر ۱۴۰۵، پس از دوره‌ای بستری بودن در بیمارستان، درگذشت و کشور یکی از حافظه‌های ملی خود را از دست داد. دوستان‌ارش، باستان‌شناسان و کسانی که شاهد فعالیت او در این سال‌ها بوده‌اند، می‌گویند یغمایی را نمی‌توان فقط باستان‌شناسی برجسته معرفی کرد؛ او حافظه یک ملت بود.

۲۷ شهریور ۱۳۲۰ در تهران و در خانواده‌ای هنرمند و فرهیخته به دنیاآمد. پدرش، «حبیب‌یغمایی»، شاعر،نویسنده ومدیرمجله «نیما» بود و شعرمشهور «رویا و زاغ» که سال‌ها در کتاب‌های درسی خوانده می‌شد، سروده حبیب یغمایی است. در خانه‌ای

بخش ۸_ پلاک ۳۷۶ فرعی از ۷ اصلی آقای امیر

محمد اقبانی فرزند نعمت اله به شماره ملی ۰۲۰۸۲۷۲۲هـ نسبت به دو شعر یک چهارم شعر مشاع از ۹۶ شعر شش‌دانگ یک قطعه زمین مزروعی گلخانه) به مساحت ۴۷۱/۲۷۰ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۴۲_ پلاک ۴۰۳ فرعی از ۷ اصلی خانم اعظم بهرامی فرزند محمدحسن به شماره ملی ۰۳۱۲۷۳۴۲هـ نسبت به دو و یک چهارم سهم از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت (۴۵/۵۵۸) ششصدوچهل وشش متروسی وشش دسیمترمربع واقع در بخش هشت اراک

۴۳_ پلاک ۴۰۴ فرعی از ۷ اصلی آقای محمد قلعه نوئی فرزند محمد مهدی به شماره ملی ۰۲۰۲۲۱۰۵هـ نسبت به دو و یک چهارم سهم از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۲۵/۱۴۱۶ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۴۴_ پلاک ۴۱۶ فرعی از ۷ اصلی آقای داریوش رضائی فرزند محمد مهدی به شماره ملی ۰۳۱۲۷۳۱۰۵هـ نسبت به دو و یک چهارم سهم مشاع از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۹۷/۵۵۸ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۴۵_ پلاک ۴۱۷ فرعی از ۷ اصلی آقای داریوش رضائی فرزند محمد مهدی به شماره ملی ۰۳۱۲۷۳۱۰۵هـ نسبت به دو و یک چهارم سهم مشاع از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۸۵/۱۷۰۶ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۴۶_ پلاک ۴۱۸ فرعی از ۷ اصلی آقای عبدالرضا بهرامی فرزند محمد حسین به

۴۷_ پلاک ۴۳۶ فرعی از ۷ اصلی آقای محمد قلعه نوئی فرزند محمد مهدی به شماره ملی ۰۲۰۲۲۱۰۵هـ نسبت به دو و یک چهارم سهم از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۴۵/۱۸۵۷ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۴۸_ پلاک ۴۳۷ فرعی از ۷ اصلی آقای محمد قلعه نوئی فرزند محمد مهدی به شماره ملی ۰۲۰۲۲۱۰۵هـ نسبت به دو و یک چهارم سهم از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۱۲۷۹ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۴۹_ پلاک ۴۳۸ فرعی از ۷ اصلی آقای محمد قلعه نوئی فرزند محمد مهدی به شماره ملی ۰۲۰۲۲۱۰۵هـ نسبت به دو و یک چهارم سهم از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۱۵۶۸/۱ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۵۰_ پلاک ۴۴۰ فرعی از ۷ اصلی آقای علیرضا رضائی فرزند محمد مهدی به شماره ملی ۰۳۱۲۷۳۱۱۳هـ نسبت به دو و یک چهارم سهم از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۱۵۶۸/۱ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۵۱_ پلاک ۴۴۲ فرعی از ۷ اصلی آقای غلامعباس قلعه نوئی فرزند محمد رضا به شماره ملی ۰۳۱۲۷۳۳۸۱هـ نسبت به دو شعیرو یک چهارم شعیرمشاع از ۹۶شعیرشش‌دانگ یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۱۸۵۷/۱ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۵۳_ پلاک ۴۴۴ فرعی از ۷ اصلی آقای غلامعباس قلعه نوئی فرزند محمدرضا به شماره ملی ۰۳۱۲۷۳۳۸۱هـ نسبت به دو شعیر و یک چهارم شعیر مشاع از ۹۶ شعیر شش‌دانگ یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۱۸۵۷/۱۰ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۵۴_ پلاک ۴۴۵ فرعی از ۷ اصلی آقای غلامعباس قلعه نوئی فرزند محمدرضا به شماره ملی ۰۳۱۲۷۳۳۸۱هـ نسبت به دو شعیر و یک چهارم شعیر مشاع از ۹۶ شعیر شش‌دانگ یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۱۵۷۱/۶۵ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۵۵_ پلاک ۴۴۶ فرعی از ۸ اصلی آقای داریوش رضایی فرزند محمد مهدی به شماره ملی ۰۳۱۲۷۳۱۰۵هـ نسبت به سه و یک ششم سهم از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۳۳۴۲۳/۳ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۵۸_ پلاک ۱۰ فرعی از ۸ اصلی آقای ابوالقاسم نوری فرزند محمدرحسین به شماره ملی ۰۳۱۲۲۹۲۶۱هـ نسبت به سه و یک ششم سهم از ۹۶ سهم یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۳۳/۹۵۶۴۲ متر مربع واقع در بخش هشت اراک

و ۵۰خوشیدی آموزش دید؛ دوره‌ای که باستان‌شناسی ایران به‌تدریج با علوم میان‌رشته‌ای و رویکردهای علمی نو در این حوزه آشنا می‌شد و امکان بهره‌گیری از روش‌ها و ابزارهای نوین پژوهشی را پیدا می‌کرد.

با وقوع انقلاب، روندی که باستان‌شناسی ایران در طول دوره‌ده پیشین برای بهره‌گیری از رویکردهای نوین علمی آغاز کرده بود، تا حد زیادی متوقف شد. در آن دوره، هم‌نسلان یغمایی، در کنار باستان‌شناسان خارجی که در ایران فعالیت می‌کردند، با نگاه‌تکبینی به باستان‌شناسی آشنایمی‌شدند؛ نگاهی که در آن، علاوه بر مطالعه متون، از انسان‌شناسی و دیگر علوم میان‌رشته‌ای نیز برای بررسی و تحلیل یافته‌های باستان‌شناسی استفاده‌می‌شد.

اسماعیل یغمایی از شاگردان عزت‌الله نگهبان وفیروز باقرزاده بود؛ نسلی از باستان‌شناسان که با رویکردی علمی، پایه‌های باستان‌شناسی نوین ایران را استحکام بخشیدند و در پی تربیت نسل تازه‌ای از پژوهشگران بودند، اما تحولات پس از انقلاب، تداوم بخشی از این برنامه‌ها و پروژه‌های علمی را با وقفه و ناتمامی روبه‌رکرد.

در دهه ۶۰، باستان‌شناسی عملاً به حاشیه رانده شد و حتی در مقاطعی، فعالیت در این حوزه با محدودیت‌های جدی روبه‌رو بود. این وضعیت در دهه ۷۰ نیز تا حد زیادی ادامه داشت. در نتیجه، پژوهشگرانی مانند اسماعیل یغمایی که انتظار می‌رفت حاصل آموزش‌ها و تلاش‌های علمی دهه ۵۰ خود را در آن سال‌ها به ثمر برسانند، با شرایطی مواجه شدند که گویی نهال تازه‌روبیده فعالیت‌هایشان نیم‌سوخته باقی مانده بود. با این حال، آن‌ها از تلاش دست نکشیدند و فعالیت‌های پژوهشی خود را تا حد امکان ادامه دادند.

یغمایی از اواخر دهه ۶۰ و هم‌زمان با فروکش کردن بخشی از شرایط ناشی از انقلاب و تحولات سیاسی کشور، پژوهش‌ها و کاوش‌هایی را در مناطق مختلف کشور، مانند خوزستان، کردستان، بوشهر و یازجان، انجام داد. با این حال، این فعالیت‌ها در زمره اولویت‌های جدی کشور قرار نداشت و از پشتیبانی نهادی کافی برخوردار نبود. به همین دلیل، تداوم این پروژه‌ها بیش از هر چیز به تاب‌آوری، پشتکار و توانایی فردی پژوهشگرانی مانند یغمایی وابسته بود.

رد پای این شرایط اضطراری را می‌توان به‌وضوح در آثار و فعالیت‌های اسماعیل یغمایی دید. او با وجود همه محدودیت‌ها، کتاب‌های متعددی منتشر کرد و کاوش‌های باستان‌شناسی خود را ادامه داد؛ اما بسیاری از این پژوهش‌ها در شرایطی انجام شد که کشور درگیر جنگ و تحولات گسترده سیاسی واجتماعی بود.

در آن سال‌ها، باستان‌شناس ناچار بود در کنار مطالعه و حفاظت از محوطه‌های تاریخی، با مسائل و ساختارهای فرهنگی جوامع محلی نیز مواجه شود. در واقع، یغمایی و هم‌نسلانش در پی شناسایی و ثبت میراث فرهنگی و آثار به‌جامانده از گذشته بودند تا هم نتیجه پژوهش آن‌ها در اختیار جامعه علمی و فرهنگی قرار گیرد و هم زمینه حفاظت از آن‌ها در چارچوب میراث فرهنگی کشور فراهم شود. این تلاش‌ها، با وجود کمبود امکانات و نبود حمایت‌های کافی، نقش مهمی در حفظ بخشی از میراث باستان‌شناسی ایران ایفاکرد. باستان‌شناسانی مانند اسماعیل یغمایی در شرایطی فعالیت می‌کردند که فضای سیاسی واجتماعی کشور چندان با پژوهش‌های علمی همراه نبود. با وجود این، آن‌ها تلاش کردند مسیر تحقیقات باستان‌شناسی را ادامه دهند و اجازه ندهند رویادهای سیاسی، فعالیت‌های علمی را به‌طور کامل متوقف‌ند. «شهرام زارع»، باستان‌شناس، در این باره به «پیام ما» می‌گوید: «در آن سال‌ها، میراث فرهنگی و باستان‌شناسی جایگاه مطلوبی در سیاست‌گذاری‌های کشور نداشت و حتی اشتغال در این حوزه گاه امری کم‌اهمیت یا ناپسند تلقی می‌شد. به همین دلیل، تحلیل کارنامه پژوهشگرانی مانند یغمایی، بدون در نظر گرفتن اثر شرایط تاریخی، تصوری ناقص از فعالیت‌های آنان ارائه می‌دهد. محدودیت‌های آن دوره باعث شد بسیاری از باستان‌شناسان ایرانی نتوانند همگام با دانش روز جهان پیش بروند. آن‌ها فرصت کافی برای بهره‌گیری از روش‌های نوین کاوش، مطالعه نظام‌مند مواد فرهنگی، طبقه‌بندی یافته‌ها، انجام آزمایش‌های تخصصی با استفاده از ظرفیت‌های آزمایشگاهی را نداشتند و این بخش

۵۹_ پلاک ۶۲۷ فرعی از ۱۱ اصلی آقای علی بابایی فرزند امین به شماره ملی ۰۳۳۳۷۸۹۰۵۲هـ نسبت به ۵/۵ دانگ مشاع از شش‌دانگ یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۶۲/۲۱۷۷۵متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۶۰_ پلاک ۶۲۸ فرعی از ۱۱ اصلی آقای علی بابایی فرزند امین به شماره ملی ۰۳۳۳۷۸۹۰۵۲هـ نسبت به ۵/۵ دانگ مشاع از شش‌دانگ یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۷۸/۱۷۷۰۷متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۶۱_ پلاک ۶۲۹ فرعی از ۱۱ اصلی آقای علی بابایی فرزند امین به شماره ملی ۰۳۳۳۷۸۹۰۵۲هـ نسبت به ۵/۵ دانگ مشاع از شش‌دانگ یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۳۹/۳۲۶۱متر مربع واقع در بخش هشت اراک

۶۳_ پلاک ۶۳۱ فرعی از ۱۱ اصلی آقای عباس یارمحمدی فرزند محمد رحیم به شماره ملی ۰۳۰۶۲۹۶۳۱هـ نسبت به ۵/۵ دانگ مشاع از شش‌دانگ یک قطعه زمین مزروعی به مساحت ۶۰/۲۵متر مربع واقع در بخش هشت ا

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۵/۰۵/۱۴

تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۵/۰۵/۳۱

رییس ثبت منطقه یک اراک

عبدی

شنا آگهی: ۲۲۲۹۷۳۲

مهم از پژوهش‌های باستان‌شناسی در آن مقطع به حاشیه رانده شد.»

زارع معتقد است که در آن دوره، امکانات لازم برای انجام پژوهش‌های میان‌رشته‌ای وجود نداشت. برای مثال، اگر در جریان یک کاوش استخوانی به دست می‌آمد، ارجاع آن به متخصص انسان‌شناسی زستی، باستان‌جانورشناس یا دیگر متخصصان برای انجام مطالعات تکمیلی و نمونه‌برداری‌های علمی فراهم نبود. در نتیجه، بخش مهمی از ظرفیت مطالعاتی مواد فرهنگی و تاریخی از دست می‌رفت؛ زیرا پشتیبانی نهادی لازم برای پژوهش‌هایی وجود نداشت. باستان‌شناس با انبوهی از مواد فرهنگی متعلق به هزاران سال پیش روبه‌رو بود، اما ابزار امکانات و زیرساخت‌های لازم برای خوشا و تفسیر دقیق این یافته‌ها را در اختیار نداشت. به همین دلیل، بسیاری از داده‌های ارزشمند باستان‌شناسی امکان آن را پیدا نمی‌کردند که به پرسش‌های تاریخی پاسخ دهند یا باروش‌های علمی روز تحلیل شوند.

از زیبایی باستان‌شناسی ایران در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ باید با در نظر گرفتن شرایط سیاسی، وضعیت مطالعات علمی و میزان پشتیبانی نهادی از این حوزه انجام شود. بدون توجه به این

بستر تاریخی، نمی‌توان درباره عملکرد باستان‌شناسان آن دوره

قضاوتی منصفانه داشت.

با وجود همه این محدودیت‌ها، اسماعیل یغمایی کاوش‌ها و بررسی‌های مهمی را در نقاط مختلف کشور به انجام رساند. از جمله مهم‌ترین فعالیت‌های او می‌توان به پژوهش‌ها و کاوش‌های مرتبط با مجموعه عیلامی ارجان در بهبهان، همچنین بررسی‌های باستان‌شناسی درآذ، بهبهان، سمنان و دیگر مناطق اشاره کرد؛ آثاری که اگر امروز با امکانات و رویکردهای نوین باستان‌شناسی دوباره مورد مطالعه قرار گیرند، می‌توانند اطلاعات ارزشمند و تازه‌ای از تاریخ و فرهنگ ایران باستان در اختیار پژوهشگران قرار دهند.

میراث فرهنگی را قربانی مصلحت‌اندیشی نکرد

«علیرضا افشاری»، کنشگر میراث فرهنگی و عضو انجمن فرهنگی افراز هم با اشاره به بازنشستگی اجباری یغمایی، به «پیام ما» می‌گوید: «با وجود این، او تا پایان عمر از پیگیری مسائل مربوط به حفاظت از میراث فرهنگی و محوطه‌های تاریخی دست نکشید. اسماعیل یغمایی در میان جامعه باستان‌شناسی از جایگاه و اعتبارویژه‌ای برخوردار بود. هرزمان میان فعالان میراث فرهنگی، انجمن‌ها یا نهادهای مرتبط اختلافی پیش می‌آمد و نیاز به فردی مورد اعتماد برای میانجی‌گری یا داوری وجود داشت، بسیاری یغمایی را انتخاب می‌کردند. این اعتماد، حاصل سال‌ها فعالیت حرفه‌ای، استقلال رأی و خوشنامی او در جامعه باستان‌شناسی بود.»

افشاری می‌گوید اعتبار یغمایی به اندازه‌ای بود که نامش برای بسیاری از فعالان این حوزه، حتی فراتر از جایگاه سازمانی‌اش در میراث فرهنگی، شناخته می‌شد. او همواره تلاش می‌کرد از اصول حرفه‌ای و میراث فرهنگی دفاع کند، حتی اگر این موضوع کیری برایش هزینه‌بر شده باشد.

این کنشگر میراث فرهنگی ادامه می‌دهد: «امروز کمتر می‌توان افرادی را چنین ویژگی‌هایی پیدا کرد. بسیاری ترجیح می‌دهند صرفاً از مواضع سازمان متبوع خود دفاع کنند تا مبادا با بیان دیدگاه‌های کارشناسی یا حمایت از میراث فرهنگی، متحمل هزینه‌های اداری یا حرفه‌ای شوند؛ اما یغمایی منافع میراث فرهنگی را بر ملاحظات سازمانی ترجیح می‌داد و همین ویژگی، او را به شخصیتی مورد اعتماد در میان همکاران و فعالان این حوزه تبدیل کرده بود.»

به گفته او، اسماعیل یغمایی در جامعه باستان‌شناسی شخصیتی مورد احترام بود زیرا همواره صادقانه بر مواضع کارشناسی خود می‌ایستاد و بدون ملاحظه، کاستی‌ها و ایرادها را بیان می‌کرد. «او هیچ‌گاه مصلحت‌اندیشی را جایگزین دفاع از جایگاه ویژه‌ای برای او در میان همکاران و فعالان این حوزه ایجاد کرد و یغمایی از جمله افرادی بود که اعتبار و اعتماد خود را نه از جایگاه اداری، بلکه از عملکرد حرفه‌ای و صداقت در رفتار و رفتار به دست آورده بود. به همین دلیل، نام او همواره به

مسئولیت‌پذیری، استقلال رأی و دفاع از میراث فرهنگی گره خورده است.»

ادامه مطلب را در سایت پیام ما بخوانید.

مهم از پژوهش‌های باستان‌شناسی در آن مقطع به حاشیه رانده شد.»

زارع معتقد است که در آن دوره، امکانات لازم برای انجام پژوهش‌های میان‌رشته‌ای وجود نداشت. برای مثال، اگر در

جریان یک کاوش استخوانی به دست می‌آمد، ارجاع آن

به متخصص انسان‌شناسی زستی، باستان‌جانورشناس یا

دیگر متخصصان برای انجام مطالعات تکمیلی و

نمونه‌برداری‌های علمی فراهم نبود. در نتیجه، بخش مهمی از

ظرفیت مطالعاتی مواد فرهنگی و تاریخی از دست می‌رفت؛ زیرا

پشتیبانی نهادی لازم برای پژوهش‌هایی وجود نداشت.

باستان‌شناس با انبوهی از مواد فرهنگی متعلق به هزاران سال

پیش روبه‌رو بود، اما ابزار امکانات و زیرساخت‌های لازم برای

خوشا و تفسیر دقیق این یافته‌ها را در اختیار نداشت. به

همین دلیل، بسیاری از داده‌های ارزشمند باستان‌شناسی

امکان آن را پیدا نمی‌کردند که به پرسش‌های تاریخی پاسخ

دهند یا باروش‌های علمی روز تحلیل شوند.

از زیبایی باستان‌شناسی ایران در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ باید با در نظر

گرفتن شرایط سیاسی، وضعیت مطالعات علمی و میزان

پشتیبانی نهادی از این حوزه انجام شود. بدون توجه به این

بستر تاریخی، نمی‌توان درباره عملکرد باستان‌شناسان آن دوره

قضاوتی منصفانه داشت.

با وجود همه این محدودیت‌ها، اسماعیل یغمایی کاوش‌ها و

بررسی‌های مهمی را در نقاط مختلف کشور به انجام رساند. از

جمله مهم‌ترین فعالیت‌های او می‌توان به پژوهش‌ها و

کاوش‌های مرتبط با مجموعه عیلامی ارجان در بهبهان،

همچنین بررسی‌های باستان‌شناسی درآذ، بهبهان، سمنان

و دیگر مناطق اشاره کرد؛ آثاری که اگر امروز با امکانات و

رویکردهای نوین باستان‌شناسی دوباره مورد مطالعه قرار

گیرند، می‌توانند اطلاعات ارزشمند و تازه‌ای از تاریخ و فرهنگ

ایران باستان در اختیار پژوهشگران قرار دهند.

میراث فرهنگی را قربانی مصلحت‌اندیشی نکرد

«علیرضا افشاری»، کنشگر میراث فرهنگی و عضو انجمن

فرهنگی افراز هم با اشاره به بازنشستگی اجباری یغمایی، به

«پیام ما» می‌گوید: «با وجود این، او تا پایان عمر از پیگیری

مسائل مربوط به حفاظت از میراث فرهنگی و محوطه‌های

تاریخی دست نکشید. اسماعیل یغمایی در میان جامعه

باستان‌شناسی از جایگاه و اعتبارویژه‌ای برخوردار بود. هرزمان

میان فعالان میراث فرهنگی، انجمن‌ها یا نهادهای مرتبط

اختلافی پیش می‌آمد و نیاز به فردی مورد اعتماد برای

میانجی‌گری یا داوری وجود داشت، بسیاری یغمایی را انتخاب

می‌کردند. این اعتماد، حاصل سال‌ها فعالیت حرفه‌ای،

استقلال رأی و خوشنامی او در جامعه باستان‌شناسی بود.»

افشاری می‌گوید اعتبار یغمایی به اندازه‌ای بود که نامش برای

بسیاری از فعالان این حوزه، حتی فراتر از جایگاه سازمانی‌اش

در میراث فرهنگی، شناخته می‌شد. او همواره تلاش می‌کرد از

اصول حرفه‌ای و میراث فرهنگی دفاع کند، حتی اگر این

موضوع کیری برایش هزینه‌بر شده باشد.

این کنشگر میراث فرهنگی ادامه می‌دهد: «امروز کمتر

می‌توان افرادی را چنین ویژگی‌هایی پیدا کرد. بسیاری ترجیح

می‌دهند صرفاً از مواضع سازمان متبوع خود دفاع کنند تا مبادا

با بیان دیدگاه‌های کارشناسی یا حمایت از میراث فرهنگی،

متحمل هزینه‌های اداری یا حرفه‌ای شوند؛ اما یغمایی منافع

میراث فرهنگی را بر ملاحظات سازمانی ترجیح می‌داد و همین

ویژگی، او را به شخصیتی مورد اعتماد در میان همکاران و

فعالان این حوزه تبدیل کرده بود.»

به گفته او، اسماعیل یغمایی در جامعه باستان‌شناسی

شخصیتی مورد احترام بود زیرا همواره صادقانه بر مواضع

کارشناسی خود می‌ایستاد و بدون ملاحظه، کاستی‌ها و ایرادها را

بیان می‌کرد. «او هیچ‌گاه مصلحت‌اندیشی را جایگزین دفاع از

جایگاه ویژه‌ای برای او در میان همکاران و فعالان این حوزه

ایجاد کرد و یغمایی از جمله افرادی بود که اعتبار و اعتماد

خود را نه از جایگاه اداری، بلکه از عملکرد حرفه‌ای و صداقت در

رفتار و رفتار به دست آورده بود. به همین دلیل، نام او همواره به

مسئولیت‌پذیری، استقلال رأی و دفاع از میراث فرهنگی گره

خورده است.»

ادامه مطلب را در سایت پیام ما بخوانید.

کشف آب‌انبار تاریخی در خیابان آپادانای اصفهان

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری وصنایع‌دستی استان اصفهان از کشف یک آب‌انبار تاریخی در جریان حفاری خیابان آپادانا وتوقف عملیات عمرانی برای مستندسازی این اثر خبردار.

امیر کرم‌زاده اظهار کرد: «در جریان حفاری‌های شرکت آب‌وفاضلاب در خیابان آپادانای اول اصفهان، کارشناسان به محدوده‌ای تاریخی برخوردند. پس از حضور باستان‌شناسان و انجام بررسی‌های اولیه، مشخص شد بقایای یک آب‌انبار قدیمی متعلق به دوره صفویه در این محدوده وجود دارد.» او افزود: «پس از شناسایی این اثر تاریخی، کارشناسان آپادانا در سطح کنونی خیابان اصفهان درمحل حضور یافتند و عملیات حفاری در محدوده کشف اثر متوقف شد تا بررسی‌های دقیق‌تر، مستندسازی و مطالعات تخصصی درباره این ساز تاریخی انجام شود.»

مدیرکل میراث فرهنگی استان اصفهان با اشاره به موقعیت خاص این اثر بیان کرد: «این آب‌انبار در عمق حدود هفت‌متری از سطح کنونی خیابان آپادانا قرار دارد. یکی از مهم‌ترین موضوعات در مدیریت آن با توجه به قرارگرفتن در یکی از معابر اصلی و پرتردد شهر اصفهان است.» کرم‌زاده ادامه داد: «این سازه تاریخی در بخش مرکزی خیابان شهری انجام شده است، پس از تکمیل مستندنگاری‌های اولیه، باید با همکاری دستگاه‌های مرتبط، ازجمله شهرداری اصفهان، بررسی‌های لازم درباره چگونگی حفاظت و سامان‌دهی این اثر انجام شود.» او با بیان اینکه بررسی‌های کارشناسی درباره قدمت دقیق و ویژگی‌های معماری آب‌انبار ادامه دارد، اظهار کرد: «درحال حاضر اولویت اصلی تکمیل مطالعات میدانی و مستندسازی اثر است. پس از جمع‌بندی نتایج کارشناسی، درباره اقدامات حفاظتی و نحوه مواجهه با این کشف تاریخی تصمیم‌گیری می‌شود.»

روزنامه	سایر
www.payamema.ir	
 - پنجشنبه ۱ مرداد ۱۴۰۵ - سال بیست و دوم - شماره پیاپی ۳۴۵۳	
توزیع تهران: نشرگستر (۰۲۱۶۱۹۳۳۰۰۰) توزیع استان‌ها: جراری (۰۹۱۲۱۳۱۳۰۸۹) چاپ: شاخه سبز (۰۲۵۳۲۴۴۴۵۶)	

روزنامه سیاسی – اجتماعی صاحب امتیاز و مدیرمسئول:روح‌الله خدیشی زیر نظر شورای سردبیری دبیر ویژه‌نامه‌ها: شبنم شکوربان مدیر هنری: تیوا صمدیان دبیر عکس: یاسر خدیشی

دبیر محیط زیست: فاطمه باباخانی دبیر گزارش: مهتاب جودکی دبیر میراث و گردشگری: فرزانه قبادی دبیر خبر: یاسر مختاری دبیر صفحه‌آخر: صدف سرداری

دبیر فرهنگ و هنر: زهرا علی ملازاده صفحه‌آرایی: آتنا شریف‌زاده کارتنویست: مجتبی ملازاده بازاریابی و تبلیغات: محمد زز اداری: فاطمه آقاملایی، شیواکوی

رتبه روزنامه پیام ما : ۲

نظرات نویسندگان دیدگاه شخصی آنان بوده و لزوماً دیدگاه روزنامه نیست.

آهکی استان‌ها: عرفانه بهرام‌جردی ۰۹۰۵۵/۸۱۲۵۵۹ آهکی‌های تهران: لیلی میرافضل ۰۹۳۹۴۳۷۴۴۶

ایمیل سازمان آهکی‌ها: payamema.adv@gmail.com ایمیل تحریریه: Khabar.payamema@gmail.com
تلفن: ۰۲۱-۲۸۲۲۱۹۱۰ / ۰۳۴-۳۲۴۴۸۰۸۶

@payamema ۰۹۰۳ ۳۳۳ ۸۴۹۴ @payamema www.payamema.ir

تهران – خیابان شریعتی – ابتدای شهید بهشتی – پلاک ۱۲- طبقه اول
نشانی: کرمان، میدان آزادی، خیابان شهید بهشتی، شهید بهشتی ۰۸، نبش شرقی ۲ / تلفن: ۰۳۴-۳۲۴۴۸۰۸۶

خبراش |

نگاهی به کتاب‌ها و اندیشه‌های «اسماعیل یغمایی»، باستان‌شناس

از خاک به کاغذ

نگاره: سید

ا پیام ما | «اسماعیل یغمایی» سال‌های آخر عمرش را آن‌گونه که می‌خواست، نگذراند. مردی که بیش از شش دهه از عمرش را صرف کاوش و حفاظت از میراث فرهنگی ایران کرده بود، خانه‌نشین شد و با وجود آنکه دل در گرو ایران داشت، سال‌ها از میدانی که زندگی‌اش را وقف آن کرده بود، دور ماند. با این همه، تجربه ده‌ها کاوش، روایت محوطه‌های تاریخی، خاطرات، هشدارها و دغدغه‌هایش در کتاب‌هایش ماندگار شد. ایران این روزها یکی دیگر از دلسوزان خود را از دست داده است؛ مردی که در زمان حیاتش آن‌گونه که باید قدر ندید، اما فهرست بلند کتاب‌هایش همچنان از او و تاریخ این سرزمین روایت می‌کند.

❖ فرضیه‌ای درباره خاستگاه هخامنشیان
یغمایی حاصل بیش از شش دهه تجربه در کاوش، پژوهش و حفاظت از میراث فرهنگی را در قالب کتاب‌ها، پژوهش‌های تخصصی و خاطراتش به یادگار گذاشته است. از مهم‌ترین کتاب‌های او می‌توان به «کاخ بردک سیاه» اشاره کرد که بر پایه کاوش‌ها و پژوهش‌های او به رشته تحریر درآمده است. او در جریان کاوش‌های خود به اطلاعات متفاوتی درباره دوره هخامنشیان دست یافت. یکی از مهم‌ترین پرسش‌هایی که در این کتاب به آن پاسخ می‌دهد، این است که خاستگاه هخامنشیان کجاست؟

خبر |

روایت تاریخی زیرانداز در ایران

از حصیرهای نوسنگی تا قالی‌های زربفت صفوی

ایرانیان در دوران نوسنگی از حصیر به‌عنوان زیرانداز در کف خانه‌ها و نیز برای پیرچاندن اموات استفاده می‌کردند. با گذشت زمان و در دوره صفوی، استفاده از قالیچه‌های ابریشمی زربفت که هنرمندان تبریزی می‌بافتند، رواج یافت. در تپه علی‌گُش شهرستان دهلران در استان ایلام، قطعه‌ای «حصیربرروی قیر طبیعی» به ابعاد ۱۳٫۵ در ۲۲ سانتی‌متر، متعلق به حدود هفت هزار تا هفت هزارو۳۵۰ سال پیش از میلاد، کشف شده است. این یافته نشان می‌دهد ساکنان دوران نوسنگی برای فرش کردن کف خانه‌های خود از حصیرهایی با بافت «دوتا از دو، روتا از زیر» استفاده می‌کردند. یافته‌های باستان‌شناسی، از جمله قطعات قیرطبیعی در کف اتاق‌ها، نشان می‌دهد ساکنان این دوره برای فرش کردن کف خانه‌ها از حصیرهایی با همین نوع بافت بهره می‌بردند. کاربرد قیر و حصیر که در مرحله بزمرده (مرحله

دفن اموات پیچیده‌شده در حصیر

در آن دوران، افزون بر استفاده از حصیر برای فرش کردن خانه‌ها و ساخت سبد، ساکنان علی‌گُش از آن در آیین‌های تدفین نیز بهره می‌بردند. آنان مردگان را در حصیر می‌پیچیدند و سپس به‌صورت جمع‌شده در کف خانه‌های مسکونی دفن می‌کردند.

همچنین گیاه نی، که ماده اولیه حصیربافی است، به فراوانی در حاشیه رودخانه‌های دشت دهلران می‌روید. این شواهد نشان می‌دهد ساکنان علی‌گُش از مصالح بوم‌آورد برای ساخت‌وساز استفاده می‌کردند و شناخت مناسبی از منابع محلی داشتند.

سپهبد علی‌گُش در دشت دهلران استان ایلام قرار دارد و در سال‌های ۱۳۴۰ و ۱۳۴۲ خورشیدی (۱۹۶۱ و ۱۹۶۳ میلادی) به‌دست فرانک هُل و کنت قلنری کاوش شد. این محوطه سه مرحله مهم استقرار دارد که از کهن به جدید عبارت‌اند از: مرحله بزمرده، مرحله علی‌گُش و مرحله محمدجعفر

اکئون اثر «حصیر برروی قیر طبیعی» که از تپه علی‌گُش کشف شده، با شماره ۲۲۷۵ در موزه ملی ایران نگهداری

می‌شود و در معرض دید عموم قرار دارد.

رواج قالیچه‌های ابریشمی در دوره صفوی

با گذشت زمان، در دوره صفوی استفاده از قالیچه‌های ابریشمی زربفت که هنرمندان تبریز می‌بافتند، رواج یافت. یافته‌های باستان‌شناسی نشان می‌دهد ایرانیان در سده‌های دهم و یازدهم هجری قمری، هم‌زمان با دوران صفوی، از قالیچه‌های ابریشمی تبریز با ابعاد ۲۱۳ در ۱۵۸ سانتی‌متر به‌عنوان زیرانداز در خانه‌های خود استفاده می‌کردند.

نمونه‌ای از این فرش با شماره ۴۰۳۳ در موزه ملی ایران نگهداری می‌شود. این قالیچه نفیس زمینه‌ای به رنگ زیتونی روشن دارد و حاشیه میانی آن با زمینه‌ای نخودی‌رنگ و بهره‌گیری از طرح‌های اسلیمی و نقوش گیاهی آراسته شده است. طرح این فرش از ترکیب تزیینات مزین به نقش مایه مرغ و چهارلچک‌ترنج در چهار گوشه، که با نقوش حیوانی تزیین شده‌اند، جلوه‌ای ویژه یافته است. هنرمند بافنده، فاصله میان تزیین مرکزی ولچک‌ها را با طرح‌های ظریف «برپین» آراسته و در بخش‌های بالایی و پایینی تزیین مرکزی نیز دو طرح گلدانی متقارن

آکهی نوبتی سه‌ماهه اول سال ۱۴۰۵

بدینوسیله به‌موجب ماده ۱۲ قانون ثبت‌اسناد و املاک و مواد اصلاحی ۵۹ و ۶۴ آئین نامه مربوطه همچنین باستناد ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی املاک مجهول‌المالک که در سه ماهه دوم (فروردین، اردیبهشت، خرداد) سال ۱۴۰۵ واقع در بخش‌های ۲۹ لغایت ۳۳ حوزه ثبتی شهرستان بم که تقاضای ثبت آنها پذیرفته شده است با ذکر نام ونام خانوادگی و سهام مورد تقاضا به ترتیب شماره پلاک ثبتی و قطعه و بخش مربوط به شرح ذیل آکهی می‌شود.

املاک تقاضا شده واقع در بخش ۲۹ کرمان
پلاک ۸ فرعی از ۴۸۷۹ اصلی به نام محمدحسین کمشکی فرزند اکبر چهاردانگ از شش‌دانگ خانه بمساحت ۳۷۸٫۵ مترمربع واقع در بم بلوار صاحب‌الزمان

املاک تقاضا شده واقع در بخش ۳۱ کرمان
پلاک ۴ فرعی از ۲۷۵۹ اصلی به نام ملیحه عسکری فرزند علیچان شش‌دانگ خانه بمساحت ۳۴۶٫۴۷ مترمربع واقع در بروات بلوار معلم خیابان منتظری ا املاک تقاضا شده واقع در بخش ۳۳ کرمان

پلاک ۱ فرعی از ۶۸۰ اصلی به نام ابراهیم مقدس زاده فرزند محمد در ۵ دانگ از شش‌دانگ خانه بمساحت ۳۶،۲۳۰ مترمربع واقع در بم دهبکری سر میدان پلاک ۲ فرعی از ۶۸۰ اصلی به نام مسلم مقدس زاده فرزند ابراهیم در ۵ دانگ از شش‌دانگ خانه بمساحت ۵۷۸٫۸۰ مترمربع واقع در بم دهبکری سر میدان از شش‌دانگ خانه بمساحت ۲۵۵٫۱۸ مترمربع واقع در بم دهبکری سر میدان پلاک ۴ فرعی از ۶۸۰ اصلی به نام مسلم مقدس زاده فرزند ابراهیم ۵ دانگ از شش‌دانگ خانه بمساحت ۵۸۸٫۰۵ مترمربع واقع در بم دهبکری سر میدان پلاک ۲ فرعی از ۸۲۲ اصلی به نام فاطمه شجاع حیدری فرزند اصغر موزای

پیام ما دیروز |

میلادی، پرتغالی‌ها براین تنگه چیره شدند و چند دژ در کناره‌های دریای پارس بنا کردند که یکی از آن‌ها دژ یکپارچه سنگ و ساروج قشم است.
آنان با زیرکی دریافته بودند که کلید دستیابی به هندوستان ثروتمند و تاراج این نیم‌قاره زرخیز، تنگه هرمز است و اگر دهانه دریای پارس را در اختیار داشته باشند، از آنجا بر سراسر آب‌های مدیترانه تا اقیانوس هند چیره خواهند شد. ماندگاری پرتغالی‌ها بیش از یک سده به درازا انجامید و این جز به دلیل درگیری شاهان صفوی با ترکان عثمانی نبود. سرانجام، در دهه‌های آغازین سده هفدهم، ایرانیان با یاری انگلیسی‌ها به دست‌اندازی پرتغالی‌ها بر تنگه هرمز و سراسر کناره‌های دریای پارس پایان دادند.»

«دژ استعمار» که یغمایی حدود ۲۰ سال برای گردآوری و نگارش آن زمان صرف کرد، از سوی انتشارات دادکین منتشر شده است. کتاب‌های یغمایی به این چند اثر محدود نمی‌شود. در این فهرست، آثاری چون «قص‌الانبیاء؛ داستان‌های پیامبران»، «بررسی‌های باستان‌شناسی در منطقه ابویه؛ با پروفیسور هنری رایت»، «اشاراتی به امامزاده‌های تهران، ری و شمیران» و «آریه‌های زینتی در ایران باستان» نیز دیده می‌شود؛ آثاری که هر یک بخشی از نگاه و اندیشه مردی را بازتاب می‌دهند که عمر خود را صرف کاوش‌های ماندگار کرد و حاصل آن را در نوشته‌هایش به یادگار گذاشت.

یغمایی زمانی سرپرستی کاوش

دژ پرتغالی‌های قشم را بر عهده گرفت که تقریباً تنها بود

او در گرمای طاقت‌فرسا

شرعی و نفس‌گیر قشم توانست

از دل این دژ ویران، داده‌هایی

به دست آورد که بخشی از دوره

غبارآلود آغاز استعمار جهانی

را روشن می‌کند

هنری و خلق آثاری را فراهم کرد که امروزه زینت‌بخش موزه‌های معتبر جهان هستند. در این دوره، طرح‌هایی همچون گلدانی، باغی، کتیبه‌ای، محرابی ولچک‌ترنج به اوج کامل رسیدند و انواع دست‌یافته‌ها، از قالیچه‌های تمام‌ابریشم تا فرش‌های دارای تار و پود ابریشم با پرز گلابتون و قالی‌های پشمی، تولید و عرضه شدند. بازدید دورهای از کارگاه‌های صنایع‌دستی غرب گلستان با **هدف تقویت بازار فروش**

معاون صنایع‌دستی و هنرهای سنتی گلستان از بازدید کارشناسی هشت کارگاه صنایع‌دستی در شهرستان کردکوی و روستاهای تابعه خبر داد و گفت این بازدید‌ها با هدف شناسایی مسائل و چالش‌های فعالان این حوزه، ارتقای کیفیت تولید و تقویت بازارهای محصولات، به‌صورت مستمر در سطح استان انجام می‌شود.

مریم حاجی‌ابراهیمی، معاون صنایع‌دستی و هنرهای سنتی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی گلستان، روز سه‌شنبه ۵ تیر ۱۴۰۵ به همراه تیم کارشناسی استان و شهرستان‌ای از کارگاه‌های صنایع‌دستی شهرستان کردکوی و روستاهای تابعه بازدید کرد. امیراث آریا

۱۲ سهم از ۹۶ سهم شش‌دانگ خانه و باغچه بمساحت ۶۳۳٫۳ مترمربع واقع در بم دهبکری
پلاک ۸۰۴ فرعی مجزی شده از ۶۱۱ فرعی از ۳۱۰۳ اصلی به نام حمیدرضا صدیقی فرزند خیراله شش‌دانگ باغچه محصور بمساحت ۴۴۶ مترمربع واقع در روستای درچیان انتهای خیابان نیکان
پلاک ۵ فرعی از ۳۳۲۸ اصلی به نام نیره حاج امینی فرزند نمک شش‌دانگ خانه بمساحت ۵۹۸٫۴۱ مترمربع واقع در بم دهبکری شاه ملکی
پلاک ۶ فرعی از ۳۳۲۸ اصلی به نام مطهره حاج امینی فرزند نمک شش‌دانگ خانه بمساحت ۶۵۷٫۰۳ مترمربع واقع در بم دهبکری شاه ملکی
پلاک ۷ فرعی از ۳۳۲۸ اصلی به نام اطهره حاج امینی فرزند نمک شش‌دانگ خانه بمساحت ۷۲۸٫۲۵ مترمربع واقع در بم دهبکری شاه ملکی
پلاک ۸ فرعی از ۳۳۲۸ اصلی به نام طاهره حاج امینی فرزند نمک شش‌دانگ زمین بمساحت ۶۹۸٫۷۶ مترمربع واقع در بم دهبکری شاه ملکی
پلاک ۹ فرعی از ۳۳۲۸ اصلی به نام فاطمه حاج امینی فرزند نمک شش‌دانگ خانه بمساحت ۶۹۸٫۴۶ مترمربع واقع در بم دهبکری شاه ملکی
لذا باستناد ماده ۱۶ قانون ثبت چنانچه شخص یا اشخاصی حقیقی و حقوقی نسبت به املاک تقاضا شده در این آکهی اعتراضی داشته باشند می‌توانند از تاریخ انتشار اولین آکهی طرف مدت ۹۰ روز اعتراض خود را کتباً به اداره تسلیم و رسید دریافت نمایند و چنانچه بین متقاضی و دیگری قبل از انتشار آکهی نوبت اول دعوی در دادگستری در جریان باشد طبق ماده ۱۷ قانون ثبت طرفین دعوی می‌بایست طرف مدت مذکور گواهی مشعر بر جریان دعوی را از دادگاه اخذ و به این اداره ارائه نمایند

تاریخ انتشار نوبت اول: ۰۵/۰۵/۱۴۰۵

تاریخ انتشار نوبت دوم: ۰۶/۰۶/۱۴۰۵

بهروز برائی نژاد - رئیس اداره ثبت‌اسناد و املاک شهرستان بم

شناسه آکهی: ۳۱۸۰۹۱